

Posudek vedoucí práce

Martina ČÍŽKOVÁ, Sociální síť ve farnosti Heřmanův Městec v 2. polovině 17. století, diplomová práce ÚHV FF UPCE, Pardubice 2025.

Diplomová práce Martiny Čížkové se zabývá dosud nedostatečně prozkoumanou problematikou sociálních sítí obyvatel městeček a venkovských sídel, kteří sice tvořili většinu tehdejší společnosti, avšak zpravidla po sobě nezanechali prameny osobní povahy, z nichž by bylo možné jejich sociální vazby lépe rekonstruovat. Autorka se zaměřila na otázku kmotrovských vazeb. Ta sice není v našem prostředí novým tématem, avšak období 17. století je dosud prozkoumáno jen velmi málo. Pozornost však věnovala i roli svědků u svateb, resp. tomu, zda se budování společenských vazeb odráželo nejen v kmotrovství, ale právě i ve svědectví.

Zvolenou metodou práce byla excerpce dat. Pro základní představu o populačním vývoji dané lokality mohla Martina Čížková vycházet ze své bakalářské práce, která se dané farnosti věnovala od poloviny 17. do poloviny 18. století. Zde využila anonymní excerpce dat. V případě výzkumu sociálních sítí se soustředila na léta 1656–1660, přičemž použila excerpce jmennou, která rozvíjí kvantitativní zpracování a zároveň umožňuje studium po kvalitativní linii. Identifikace všech účastníků křtů a svateb během pětiletého období nebyla jednoduchá, přičemž pramenná základna se neomezovala pouze na toto období. Precizní práci s archivním materiálem je třeba ocenit, neboť pouze komplexní výzkum dochovaných pramenů umožňuje rekonstruovat sociální vazby mezi jednotlivci z nižších sociálních vrstev. To zvládla autorka velmi dobře. Pokud jde o práci s literaturou, ani zde nelze nic vytknout. Problém nedostatku srovnávacího materiálu pro dané období či některé otázky autorka zvládla velmi dobře reflektovat. Je si rovněž vědoma výpovědních limitů práce – některé myšlenky (zejména v případě svědků) prověří až další výzkum formou případových studií.

Práce je logicky členěna, obsah je možná až příliš strukturovaný – to je však otázkou autorské volby. Text je dobře vystavěn, drobné gramatické a stylistické prohřešky jsou v přijatelné míře. Totéž platí i pro citační normu. Výsledky výzkumu jsou vhodně prezentovány v tabulkách, přílohy mají přiměřený rozsah a obsahují zajímavé ukázky dochovaných pramenů (např. koncept listu hraběti Šporkovi o usmrcení nemanželského dítěte).

Studentka ve své práci představila precizní výzkum založený na rozsáhlé práci s prameny. Každá část je opatřena teoretickým úvodem, který vhodně doplňuje prezentovaná data. Díky konkrétním příkladům zapojení kmotrů (případně svědků) získává čtenář komplexnější obraz o institutu kmotrovství a roli svědků u svateb. Dílčí závěry jsou (pokud je to možné) vhodně komparovány s dosud vydanými sondami. V některých případech by si zjištěné skutečnosti zasloužily rozsáhlejší nebo přesnější interpretaci (např. s. 35 vliv klimatických podmínek na vývoj porodnosti; s. 69 vliv vojenských tažení na počet nemanželských dětí). Podkapitoly týkající se strategie rodičů při volbě kmotra a strategie dětí při volbě svědka jsou pak zajímavým „předzávěrem“ této diplomové práce.

Martina Čížková si za téma své diplomové práce zvolila zajímavou a aktuální problematiku sociálních sítí v raném novověku se zaměřením na osoby žijící převážně ve venkovském prostředí. Svým výzkumem přispěla do diskuze o budování sociálních kontaktů v raně novověké společnosti, poukázala na do jisté míry formální funkci kmotrů (při tak vysokém počtu křtěnců je otázkou, zda by se o ně kmotr v případě potřeby mohl postarat) a otevřela otázky týkající se svědků. Zcela jistě splnila požadavky kladené na kvalifikační práci tohoto typu.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm A.

V Přelouči dne 5. srpna 2025

Mgr. Šárka Nekvapil Jirásková, Ph.D.